

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqov vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayev vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyev vch, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdulkarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEXNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH TAJRIBASI.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI.....	134
Kaydarova Sitora Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamaldinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEXNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TIZIMLAR QIYOSIY TAHLILI	155
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ	163
Хайдарова Ёркиной Аскар кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING FISKAL VA INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	170
Mamatova Nodira Mirzavaliyevna	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА И УСТОЙЧИВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ ПЕРЕХОДА ТЕПЛИЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ ТАШКЕНТСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ НА СОЛНЕЧНЫЕ СИСТЕМЫ ЭНЕРГОСНАБЖЕНИЯ	178
Срджиддинова Зарина Хайриддиновна, Абдувалиева Зилола Абдуллаевна	
МАМЛАКАТИМИЗДА QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	186
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
RIVOJLANISHDA RAQOBAT EMAS, BALKI HAMKORLIKNING USTUVORLIGI: NAZARIY VA AMALIY TAHLIL	190
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI VA "QAMRAB OLINMAGAN O'RTA QATLAM" MUAMMOSI	196
Bafoev Farrux Jo'raqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA EKOLOGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Shanazarova Gulyoraxon Baxtiyarovna	
O'ZBEKISTON STARTAP EKOTIZIMIDA INVESTITSIYA JALB QILISH JARAYONINING INSTITUTSIONAL MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI	208
Xoliqova Xurshidaxon Xayotjon qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY JIHLTLARI	214
Usmanov Gafurjon Shavkatovich	
QURILISHDA ISHLAB CHIQRISH VA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMLARINING RIVOJLANISHI	220
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ilxom Achilovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHITNI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIYALARI	225
Xolov Sherali Axrorboyevich	
2010-2024-YILLARDA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIKNI INVESTITSIYALASHNING EKONOMETRIK TAHLILI	229
Ashurov Shuhratbek Qudrat o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ZAMONAVIY USULLARI	233
Sherbekova Kamola Norbekovna	
AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGI DARAJASI VA UNI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI	243
Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich	
MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	249
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH SALOHİYATI VA MUAMMOLARI	258
Raupov Shuxrat Soyibovich	
ЭКОТУРИЗМ В УЗБЕКИСТАНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	264
Абидова Дилфуза Игамбердиевна, Рахматуллаева Зулайхо Хасан кизи	
DIGITAL ECONOMY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: BUSINESS CHANGE IN THE REGIONS	270
Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich	

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASHDA IOT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	273
Mirzaev Dilshod Artikovich	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА.....	279
Касимова Наргиза Сабитджановна	
YASHIL IQTISODIYOTNING NAZARIY ASOSLARI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	284
Ismoyilova Mahliyo Oybek qizi	
BOSHQARUVDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR (OLIV TA'LIM MISOLIDA).....	289
Kariyeva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISHNING AMALDAGI HOLATI VA ASOSIY TENDENSIYALARI.....	295
Qurbonov Odilbek Ro'zmatovich	
O'ZBEKISTONDA SPORT FEDERATSIYALARI VA ASSOTSIATSIYALARINI SAMARALI BOSHQARISH TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'LLARI.....	302
Umed Farmonkulovich Radjabov	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA QARATILGAN IQTISODIY MEKANIZMNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI.....	307
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA).....	313
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Muradova Nazira Raximjanovna	
RAQAMLI MARKETING VA ONLAYN PLATFORMALAR ORQALI EKOTURISTIK MAJMUALARNI OMMALASHTIRISH TRENDI.....	318
Xolmatova Parvina Asliddin qizi	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR.....	323
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
РАЗВИТИЕ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ФАКТОР РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	327
Бахтиёров Худайберган Хамдам угли	
MAHALLIY BUDJETLARDA TRANSFERTLARGA QARAMLIK DARAJASINI BAHOLASH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	335
Xudoyqulov Hamidjon Abdullayevich	
QORAQALPOG'ISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	342
Tajibaev Berdax Asqarbay uli	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	347
Ashurova Maftuna Ortiq qizi	
STRATEGIC DIRECTIONS FOR INCREASING CAPITAL EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS: DIGITALIZATION AND RISK MANAGEMENT INTEGRATION.....	352
Sadullaeva Mokhinur Aziz kizi	
TECHNOLOGY MANAGEMENT AND SME INTERNATIONALIZATION: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW.....	358
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
TA'LIM SIFATINI BAHOLASH MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI.....	363
Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	
SMART UNIVERSITET KONSEPSIYASI ASOSIDA REYTING VA RAQOBATBARDOSHLIKNI INTEGRAL BOSHQARISH.....	371
Xudoyqulov Husen Ahadovich	

BUXGALTERIYA HISOBINING MILLIY VA XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY HISOBOT 1-SHAKLINING QIYOSIY TAHLILI	379
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
SUG'URTA BOZORINING RAQAMLI RIVOJLANISHIDA NAZARIY QARASHLAR	384
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSION LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	389
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
MAHALLIY BUDJETLAR DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	397
P.SH.Usmonov	
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОВ ИНВЕСТИЦИОННОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНКИ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	401
Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
KORXONA VA TASHKILOTLARDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA KORPORATIV MADANIYAT, AXLOQIY-RUHIY VA MA'NAVIY MUHITNING O'RNI	407
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
ELEKTRON PULLARNING MOHIYATI VA ULARNING MILLIY TO'LOV TIZIMIDAGI ROLI.....	416
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA UY XO'JALIKLARINING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KENGAYTIRISH.....	423
Eshbaeva Shahnoza Faxriddinovna	
APPLICATION OF EXTREME MODELS IN ASSESSING THE ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE	428
Musayeva Shoira Azimovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH SAMARADORLIGI.....	435
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATI IMIJINI OSHIRISHDAGI MUAMMOLARNI HAL ETISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI: QIYOSIY TAHLIL.....	439
Bekmurodov Navruz Ergashevich	
TA'LIM XIZMATLARI SOHASIDA YARATILGAN YALPI QO'SHILGAN QIYMAT DINAMIKASI VA UNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	449
O'rinov Komiljon Kozimovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHNING MINTAQAVIY OMILLARI.....	453
Salomat Norova	
QURILISH MATERIALLARI BOZORI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	459
Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT OPERATSIYALARINI SUG'URTA QILISHNI RIVOJLANTIRISH.....	465
Xalikov R. B.	
BIZNES JARAYONLAR AUTSORSINGINI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI TAHLILI	472
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
DAVLAT MOLIVAVIY BOSHQARUVI SAMARADORLIGINING IJTIMOY ADOLATGA TA'SIRINING PEFA VA CEQ METODOLOGIYALARI ORQALI TAHLILI	477
Zokirjonov Muhammadsodiq Ravshanbek o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL QILISHNING XORIJ TAJRIBASI	485
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
MINTAQADA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH.....	491
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANISHDA EKOLOGIK INNOVATSIYALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI	495
Ismatov Sharofiddin Asatulloevich	

THE ESSENCE OF THE OPTIMAL COST STRATEGY	500
Sodiqov Mirakhror Abbos ugli	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TOG'-KURORT ZONALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY JIHATLARI (CHORVOQ ERKIN TURISTIK ZONASI MISOLIDA)	504
Shomurodova Shahnoza G'ayratovna	
ICHKI AUDIT SIFATI VA SAMARADORLIGI TUSHUNCHALARINING IQTISODIY MAZMUNI HAMDA ULARNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	509
Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARI FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH VA UNI HISOBINI YURITISH.....	517
Abdullayev Abdurauf	
TIJORAT BANKLARINING RISKLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	522
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
TIJORAT BANKLARIDA KORRUPTSIYAVIY-KOMPLAENS MUAMMOLARI: TAHLIL VA YECHIMLAR.....	527
Yunusov Baxtiyor Shavkatovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHNING SIFAT NAZORATINI HAMDA TASHKILIIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	532
Meliyev X.T.	
ОЦЕНКА КАЧЕСТВА СЕРВИСА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ОПРОСА.....	541
Усманова Азиза Баходировна	
RAQAMLI BANK XIZMATLARI ORQALI MOLIVIYVIY INKLYUZIVLIKNI KENGAYTIRISH.....	545
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
QURILISH KORXONALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING AHAMIYATI	550
Egamov Raxmatillo Mirolimovich, Bobobekov Davron Gafurovich	
FINANCIAL MARKET PARTICIPANTS: A CLASSIFICATION BY ROLE AND RESPONSIBILITY.....	553
Khotamkulova Madina	
ФОРМИРОВАНИЕ «ТУРИСТИЧЕСКОЙ МАХАЛЛИ» КАК ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ГОСТЕВЫХ ДОМОВ УЗБЕКИСТАНА	559
Иргашева Нигина Салохиддиновна	
BANKLARDA KREDIT GAROVI BILAN ISHLASHNING XORIJ ILG'OR TAJRIBASI VA UNDAN O'ZBEKISTON BANKLARI AMALIYOTIDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	567
Sh. Saidov	
MILLIY UGLEROD SAVDOSI TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	573
Islamov Shoxzod Shuxrat o'g'li	
THE NECESSITY OF CREATING A BUSINESS ENVIRONMENT AND ITS ROLE AND SIGNIFICANCE IN THE NATIONAL ECONOMY.....	582
Amanov Davron Ravshan ugli	
SUV RESURSLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	588
Saidov Muhammadali Hakimovich, Mahammatov Hoshim, Esanbekov Diyorbek	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА БАНКОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО И ПРИНЦИПАМИ ESG.....	595
Насирдинов Шарифджон Изатуллоевич	
ОЦЕНКА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭЛЕКТРОБУСА.....	600
Мухитдинов Акмал Анварович, Касимов Омил Камалович, Саидов Азамат Илхом угли	
XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA DUKKAKLI DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI (HINDISTON TAJRIBASI MISOLIDA).....	608
Mirsayd Xudaybergenov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLINING FAROVONLIGI VA DAROMAD MANBALARINI STATISTIK TAHLILI	612
Mamatkulov Baxtiyor Xalmuradovich	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	618
<i>Muxamedjanova Maxfuza Baxodir qizi</i>	
MOLIYAVIY AKTIVLARNING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI HAMDA KLASSIFIKATSIYASI.....	627
<i>Odiljonova Oybarchin Fayzullo qizi</i>	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ORQALI MAMLAKATIMIZ LOYIHALARINI AMALGA OSHIRISH TARTIBI TAHLILI.....	631
<i>Rasulova Dilfuza Valiyevna</i>	
HUDUDNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY SALOHİYATNING O'RNI	636
<i>Avazbek Xalbekov</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	642
<i>Sobir Xasanov</i>	
IMPACT OF REGIONAL INFRASTRUCTURE AND NATURAL RESOURCE UTILIZATION ON THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM (A DISTRICT-LEVEL ANALYSIS OF THE SAMARKAND REGION, UZBEKISTAN)	650
<i>Toyirova Shohista Bobobekovna</i>	
INNOVASION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI	657
<i>Talapova Nargiza Baxriddinovna</i>	
BOZOR BEQARORLIGI SHAROITIDA BANK OBRO'SINI STRATEGIK RESURS SIFATIDA BARQARORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	661
<i>Yuldasheva Kamola Qosimjonovna, Ziyeva Muhtasar Mansurdjanovna</i>	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT PENSIYA TIZIMINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	667
<i>Pardayev Farrux Muzaffarovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMASIYA SHAROITIDA MENEJERLARNING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	671
<i>Sharipova Zulfiya Shokirjonovna</i>	
FUQAROLAR ISHTIROKIGA ASOSLANGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH TIZIMI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	677
<i>Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna</i>	
O'ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARINING BARQAROR RIVOJLANISH YO'NALISHLARIDA QISHLOQ TURIZMI VA EKOTURIZM – ASOSIY USTUVOR YO'NALISHLARI	682
<i>Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi</i>	
KORXONALARDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA HISOBINING ROLI	691
<i>Alimbay Shamshetov</i>	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSIYALARNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARI	694
<i>Saule Ibragimova</i>	
ANALYSIS OF THE STATE OF ELECTRICITY GENERATION BY WIND POWER PLANTS.....	698
<i>Saidov Mash'al Samadovich</i>	
TRANSFORMING TOURISM EDUCATION IN UZBEKISTAN: AN INSTITUTIONAL ANALYSIS OF PERSONNEL TRAINING SYSTEMS.....	706
<i>Abdullakhujaev Abdukodirkhuja, Ochilova Hilola Farmonovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	713
<i>Elomonov Dadaxon Ozodullayevich</i>	
MAHALLIY BOSHQARUVDA YETAKCHILIK KONSEPSIYASI ORQALI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH (FARG'ONA VILOYATI MISOLIDA)	718
<i>Siddikov Abdusalom Abdumalikovich</i>	

NEW ECONOMIC PHENOMENA: FINANCING CONSUMPTION AND SAVINGS IN THE TRANSITION TO AN EXPECTATION ECONOMY.....	724
Isomov Bekmurod Sayfiddinovich	
XIZMAT KO'TSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK YO'NALISHIDA INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI.....	730
Sh.A.Sultonov	
MINTAQALARNING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA ULARNING IJTIMOİY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	737
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH.....	741
Madraimova Marxamat Raximberganovna	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА.....	748
Усманова Зумрад Исламовна	
TITLE: PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR IN UZBEKISTAN.....	753
Suxrobbek M. Salayev	
XORAZM VILOYATI TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH VA UNI OPTIMALLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	761
Urunov Farrux Shanazarovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT AUDITI TIZIMINING STRATEGIK TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR VA RAQAMLI MONITORINGNING STRATEGIK AHAMIYATI.....	765
Turabov Baxodir To'xtamishovich	
TURIZM SOHASIDA BANDLIKNING 2025-2030-YILLARDAGI PROGNOZ PARAMETRLARI.....	770
N.I. Shermamatova	
BO'SH TURGAN DAVLAT KO'CHMAS MULK OBYEKTLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATLI JIHLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA).....	776
Sanjarov Zuxriddin Dilshod o'g'li, Astonaqulov Muzaffar Muxsin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASI BARQARORLIGINI TAVSIFLOVCHI KO'RSATKICHLAR.....	781
Bolibekov Shahboz Baxodir o'g'li	
MOLIYA-KREDIT JARAYONLARI: INVESTITSION FAOLLIKNI TA'MINLASH MEXANIZMI SIFATIDA.....	787
Madaminov In'omjon Ozodovich	
YASHIL IQTISODIYOTDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI	792
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li	
OLIY TA'LIMDA ILMIY TADQIQOTLAR VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASI SAMARADORLIGI.....	798
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
XUSUSIY MAKTABLARNING BOSHQARUV TIZIMINI QAROR QABUL TIZIMLARI VA O'RGANUVCHI ANALITIKASI YORDAMIDA YANGILASHNING YO'LLARI	802
Esanova Shohida	
MOLIYA BOZORIDA TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARIDAN FOYDALANISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	812
Abduraxmanova Matluba Maxamadaminovna	
KORXONALARDA KREDITOR QARZDORLIKNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	819
Mirzaev Ozod Furkatovich	
ЛЕКСИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ КОМПОНЕНТ ПРОДУКТИВНОЙ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ.....	824
Киличева Феруза Бешимовна	
MODERN MECHANISMS FOR MONITORING REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITAL ECONOMY	828
Karimova Shirin Zokhid qizi	

АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ МЕТОДЫ КРЕДИТНОГО СКОРИНГА ДЛЯ НАСЕЛЕНИЯ БЕЗ БАНКОВСКОЙ ИСТОРИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	833
Шухратова Мадинабону Икром кизи	
SHAHAR EKOLOGIYASI: SHAHAR EKOTIZIMLARI VA BARQAROR RIVOJLANISH	841
Erkiniva Mukarram Olimjon qizi	
CHAKANA SAVDO XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI KORXONALARDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	845
Abdug'aniyev Oybek Akmaljon o'g'li	
KUZATUV KENGASHI XUSUSIYATLARINING KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: NAZARIY VA KONSEPTUAL YONDASHUV.....	850
Jumayeva Go'zal Sherxon qizi	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH NATIJALARI NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI FAOLIYATINI BOSHQARISHDA MUHIM AMALIY AHAMIYAT.....	854
Sattorov Firdavs Ziyodullayevich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI.....	858
Abduholikov Kamoldin Mahammadjonovich	
SANOAT KORXONALARINING HUDUDLAR KESIMIDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI STATISTIK TAHLIL QILISH.....	862
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHNING EKOLOGIK JIHLATLARI.....	867
Qodirjonov Adxamjon Muxtorjon o'g'li	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIALASHTIRISHNING XALQARO MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	872
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
SANOAT KORXONALARIDA "YASHIL" TRANSFORMATSIYA JARAYONINING XUSUSIYATLARI.....	877
Ismatulloeva Madinabonu Fozil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI MAHSULOTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	884
Kadirova L.G.	
MAIN DIRECTIONS FOR DEVELOPING SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN THE REGION	887
Nasretdinova Farangis Odilovna	
THE IMPORTANCE OF MARKETING COMMUNICATIONS IN THE SERVICES SECTOR	895
Mamatkulova Shoira Djalolovna	
AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH — ICHKI TALABNI RAG'BATLANTIRISH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH OMILI.....	900
Mustafoev G'olib Sultonmurodovich, Abruyev Abdumalik Oynazarovich	
BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH VA ULARNI QO'LLASHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	906
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
KORXONADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI JORIY ETISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	911
Salimova Husniya Rustamovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI: BUXORO VILOYATI MISOLIDA.....	918
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI MOLIVAVIY MAHSULOTLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI ROLI	926
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA IQTISODIY O'SISH VA MEHNAT BOZORI KO'RSATKICHLARINING DINAMIKASI.....	932
Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FOYDALANUVCHI SADOQATINI SHAKLLANTIRISHNING MARKETING VA NEYROMARKETING MEXANIZMI SIFATIDA GEYMIKATSIYA ELEMENTLARINI QO'LLASH: DODO PIZZA MOBIL ILOVASI MISOLIDA EMPIRIK TAHLIL	937
Yuldashev Jamshid Abrarovich, Daminova Nilufar Bahrom qizi	

KORXONADA XODIMLARNI BOSHQARISHNING TASHKILY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISH	945
<i>Sadriddinova Sevinchxon Sadriddin qizi</i>	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA XODIMLAR MOTIVATSIYASI VA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	948
<i>Murodova Zilola Asatulla qizi</i>	
KUZATILMAYDIGAN IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, SHAKLLARI, TURLARI VA YUZAGA KELISH OMILLARI.....	952
<i>Abdullayev Shavkat Nasriddinovich</i>	
NODAVLAT OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINI SHAKLLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	959
<i>Yaqubova Nodira Olim qizi</i>	
РАЗВИТИЕ, РИСКИ, ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТИ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УЗБЕКИСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	964
<i>Бабаджанова Лола Шопулатовна, Срождиддинова Зарина Хайриддиновна</i>	
KOMPANIYALARNING FOND BOZORIDAGI ISHTIROKINI RAG'BATLANTIRISH AHAMIYATI.....	970
<i>Mamataliyev Bobur Saidnazar o'g'li</i>	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA INTELLEKTUAL TA'MINOT ZANJIRI TEXNOLOGIYALARINING XALQARO TADBIRKORLIKDAGI O'RNI	977
<i>Xudayberdiyev Otabek Absalomovich</i>	
HUDUD IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINING INSTITUTSIONAL SALOHİYATI: NAZARIY TALQIN VA YAPONIYA, GERMANIYA, XITOIY TAJRIBASI	983
<i>Bekchanov Davron Masharipovich</i>	
O'ZBEKISTONDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH VA MEHNAT FAOLIYATI UNUMDORLIGINING IQTISODIY YUKSALISHDAGI O'RNI.....	988
<i>Anvarova Lobarxon</i>	
TURIZM SOHASIDA HAYOT SUG'URTASI TIZIMINING IQTISODIY-HUQUQIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI: XALQARO TAJRIBA VA MILLIY AMALIYOT	992
<i>J.Kamalova</i>	
MADANIYAT SOHASI MUASSASALARINI AUDITDAN O'TKAZISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	999
<i>Annayev Abdurasul Abdurashidovich</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALOQA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH ASOSIY YO'NALISHLARI.....	1004
<i>Nazarov Sanjar Nasridinovich</i>	
KORXONALARDA MARKETING MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI (BUXORO VILOYATI KORXONALARI MISOLIDA).....	1009
<i>Sirojov Oxunjon Odil o'g'li</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA ISH BILAN BANDLIKNI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEXANIZMLARI	1015
<i>Bobojonov To'liqinbek Maxmud o'g'li</i>	
ERKIN IQTISODIY ZONALAR UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV VA INVESTITSIYA MONITORINGINING MUALLIFLIK MODELI	1020
<i>Abdiyev Alimardon Chorshanbiyevich, Shamsiyeva Ruxsora Nasirovna</i>	
IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	1025
<i>Kunduzova Kumrixon Ibragimovna, Jo'rayev Asadbek Anvarjon o'g'li</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И ЧАСТНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ	1031
<i>Камилова Наргиза Абдукажоровна</i>	
THE ADDITIONALITY GAP: EVALUATING THE SYNERGY BETWEEN GREEN FINANCE AND MACROECONOMIC STABILITY IN EMERGING ECONOMIES	1036
<i>Ataxanov Umidbek Olimovich</i>	

АХОЛИНИ ИJTИМОИЙ НИМОЙА ҚИЛИШ ТИЗИМИДА СУН'ИЙ ИНТЕЛЛЕКТ: О'ЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI MISOLIDA JORIЙ ETISH IMKONIYATLARI VA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH MASALALARI	1042
Xidirbayev Baxrom Baxtiyarovich	
OROL BO'YI MINTAQASIDA IQLIM O'ZGARISHINING IJTИМОИЙ-IQTISODIY OQIBATLARI VA ZAIF AHOLI QATLAMLARIGA TA'SIRI	1047
Madenova Elmira Nzamatdinovna	
УЛУЧШЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ ЧЕРЕЗ ЦИФРОВИЗАЦИЮ В ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ: СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ ОБЗОР	1052
Эргашев Мухиббек Аслам угли	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KIMYO SANOATI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH.....	1057
Xaydarova Kamola Axinjanovna, Umaraliyev Asliddin Faxriddin o'g'li	
BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA "YASHIL" LIZINGNI JORIЙ ETISH IMKONIYATLARI	1062
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
ПРЕФЕРЕНЦИИ И РИСКИ УЗБЕКИСТАНА ОТ ИНИЦИАТИВЫ «ОДИН ПОЯС, ОДИН ПУТЬ»	1067
Wang Jianhong, Наров Улугбек Ирискулович	
DAVLATNING IQTISODIY SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHDA XALQARO TAJRIBALARDAN FOYDALANISH.....	1071
Karimov Ulug'bek Mirzajon o'g'li	
TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI	1075
Quralov Nurxissa Iles o'g'li	
TURIZM SOHASIDA TRANSPORT XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEХANIZMI.....	1082
Haydarov Jasur Baxodir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AUDITORLIK FAOLIYATINING ISTIQBOLLARI.....	1087
Mamatov Xabibulla Mamatovich	
O'ZBEKISTON ZIYORAT TURIZMI BRENДИNI SHAKLLANTIRISHDA MUQADDAS QADAMJOLARNING MARKETING SALOHİYATI	1091
Turayev Ziyadulla Norsoatovich	
ASOSIY KAPITALGA YO'NALTIRILGAN INVESTISIYALARNI MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI TAKOMILLASHTIRISH	1095
Xoshimov Sobir Murtazayevich	
KREATIV IQTISODIYOTNING TARKIBI, TASNIFI VA RIVOJLANTIRISH OMILLARI.....	1103
Daminova Madinaxon Bahromjon qizi	
TURIZM TURLARINI DIVERSIFIKATSİYALASHDA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	1110
Saidova Dilfuza Abdufattohovna	
O'ZBEKISTONDA OBLIGATSIYALAR BOZORINING RIVOJLANISHI VA UNING IQTISODIY AHAMIYATI	1117
Muxammedova Zarina Murodovna	
SUG'ORILADIGAN YERLARNING EKOLOGIK HOLATINI YAXSHILASHNING IQTISODIY MEХANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHDA JAHON TAJRIBALARI	1121
Sultonov Xudoyshukur G'ayratovich	
IQTISODIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIЙ TAJRIBASI.....	1126
Xaydarov Ravshan Xikmatullaevich	
ВЛИЯНИЕ ТОРГОВОГО БАЛАНСА УЗБЕКИСТАНА И КИТАЯ НА РАЗЛИЧНЫЕ ОТРАСЛИ.....	1131
He Xiaogu, Уркинбаев Т. А.	
РОЛЬ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕФОРМИРОВАНИИ ЭКОНОМИК СТРАН ПЕРЕХОДНОГО ТИПА	1135
Qian Xuanhong, Наров Улугбек Ирискулович	
"YASHIRIN IQTISODIYOT"NING ULUSHINI QISQARTIRISHDA AUDITNING O'RNI	1140
Qo'shmatov Otaxon Qurbonaliyevich	

TRANSFERRING PORT MULTIMODAL COORDINATION CAPABILITIES ACROSS INSTITUTIONAL CONTEXTS: LOCALIZATION MECHANISMS IN THE CHINA-UZBEKISTAN LOGISTICS CORRIDOR.....	1146
Mu Zhendi	
TURIZM XIZMATLARINING SIFATINI OSHIRISH ORQALI MEHMONDO'STLIK INDUSTRIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	1156
Z.T. Bakayev	
ESG-ПРИНЦИПЫ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ УЗБЕКИСТАНА: ОТ ПЕРВЫХ ИНИЦИАТИВ К ФОРМИРОВАНИЮ УСТОЙЧИВОЙ МОДЕЛИ ОТРАСЛИ.....	1161
Аблаева Валентина Борисовна	
KAMBAG'ALLIK DARAJASINI PASAYTIRISHDA ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATINI KENGAYTIRISHNING O'RNI	1169
Saparov Murod Irgashovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH VA IQTISODIY O'SISH O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK: EKONOMETRIK TAHLIL.....	1173
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
"2025-YIL YAKUNI BO'YICHA O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYA OMILLARI: IMF VA MARKAZIY BANK MA'LUMOTLARI TAHLILI"	1177
Ergashev E'zozbek Umirzakovich, Vaxabov A.V.	
KORXONANING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA RAQOBAT RAZVEDKASIDAN FOYDALANISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	1183
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA AHOLI MIGRATSIYASI TAHLILI (2010-2024 YILLAR).....	1188
Hojiyev Tal'at Toshpo'latovich	
ВОПРОСЫ ПРИМЕНЕНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА	1192
Аман Тургунович Кенжабаев, Бахтияр Бадриддинович Садриддинов	
SANOAT KORXONALARIDA YASHIL IQTISODIY FAOLIYATNI BAHOLASH USULLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	1200
Zuxurova Nargiza Abdusattarovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IPOTEKANI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH AMALIYOTI.....	1204
Berdinazarov Zafar Ulashovich, Xayitov Bobirbek Ergashevich	
XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQ IKKIYOQLAMA SOLIQQA TORTISHNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARINING TAHLILI.....	1212
Rajapov Shuxrat Zaripbayevich	
SURXONDARYO VILOYATIDA YASHIL IQTISODIYOTNING HOZIRGI HOLATI VA YASHIL TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	1221
Sharofitdinov Shaxzod Damin o'g'li	
TOSHKENT SHAHRIDA EKOLOGIK HOLAT YOMONLASHUVINING TASHQI INVESTITSIYALARGA TA'SIRI.....	1228
Poyonov Jamshid	
RAQAMLI TURIZM PLATFORMALARIDA KONTENT TAHLILI HAMDA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	1232
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OLIY TA'LIM SOHASIDA INVESTITSION RISKLARNI BAHOLASH TENDENSIYALARI.....	1240
Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA SIRKULAR BOSHQARUV STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1246
Utegenov Ilham Baxtiyarovich	
GO'SHT YETISHTIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH ORQALI ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH (JIZZAX VILOYATI MISOLIDA)	1250
Otabekov Javdod Nurulla o'g'li	

O'ZBEKISTONDA TASHQI AUDIT TIZIMINING RIVOJLANISHI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	1256
Ibayev Xo'jabek, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL BASES OF THE DEVELOPMENT OF SEPARATE SEGMENTS ... OF REGIONAL BUSINESS TOURISM	1261
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
QISHLOQ XO'JALIGIDA "YASHIL" TRANSFORMATSIYANING XUSUSIYATLARI	1267
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	1272
Babanazarova Gulzar Ziatdinovna	
EKOLOGIK SOLIQLARNI HISOBLASH VA UN DARISH METODOLOGIK ASOSLARINI YARATISH	1276
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich	
IQTISODIYOTDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIK SANOAT ZONALARINI TASHKIL ETISHNING IQTISODIY VA IJTIMOY AHAMIYATI	1281
Fayziyeva Iroda Shuhrat qizi	
CAPITAL ADEQUACY AND FINANCIAL STABILITY OF COMMERCIAL BANKS IN UZBEKISTAN	1286
Shokhrukh Komilov	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA TURIZM SOHASINI STATISTIK BAHOLASH METODOLOGIYASI	1291
Jumanova Zilola Tuychiyevna, Sur'atova Mohiraxon Shavkat qizi	
AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANISHINI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	1296
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA HUDUDIY TAMOYILLARNING O'RNI	1300
Abduraimov Dilshod Muratkulovich	
ENHANCING STRATEGIC MANAGEMENT IN TOURISM SERVICE ENTERPRISES IN UZBEKISTAN: A SWOT-BASED ANALYSIS	1304
Mustafakulova Sitara Shukhratovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARIDA AXBOROT TIZIMLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH ORQALI MOLIYAVIY BARQARORLIKKA ERISHISH YO'NALISHLARI	1310
Maxmudov Abduxalil Abduraxmon o'g'li	
O'ZBEKISTON AHOLISI JINSI NISBATINING HUDUDIY VA YOSH FARQLANISHINI STATISTIK TADQIQI	1314
Toshmatov Zoyir Xudayberganovich, Begalova Durдона Baxodirovna	
MAMLAKATDA INVESTITSIYA MUHITNI YAXSHILASH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISH YO'LLARI	1321
Roza Xudaybergenova	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AHOLI BANDLIGINING INNOVATSION VA MOSLASHUVCHAN SHAKLLARINI RIVOJLANTIRISH	1326
Umarova Gulandom Tumanovna	
ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО В КОММУНАЛЬНОЙ СФЕРЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ОПЫТА КИТАЯ И ВЕЛИКОБРИТАНИИ И ВОЗМОЖНОСТИ УЗБЕКИСТАНА	1330
Гулмаматова Дурдона Шерали кизи	
KONSTRUKTIV MASALANI YECHISH USLUBI	1334
Azimov Alisher, Sabirova Dildora, Tairova Nafisa	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОНСОЛИДИРОВАННОЙ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ	1338
Махмудова Наргиза Давлят кизи	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYALAR JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING BUXGALTERIYA HISOBIDAGI TA'SIRI	1343
Mardonov Mamed Shavkatovich, Suyunov Raxmatillo Raximberdi o'g'li	
АНАЛИЗ И СПОСОБЫ ПОВЫШЕНИЯ ФИНАНСОВО-ДЕЛОВОЙ АКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ	1347
Ахмедова Азиза Тохириевна	

MAKROIQTISODIY TEBRANISHLAR VA IQTISODIY SIKLLAR: SABABLARI VA RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	1352
Muxammedov Murod Muxamedovich	
O'ZBEKISTONDA VAZIRLIK VA IDORALARDA ICHKI AUDIT XIZMATLARI FAOLIYATINI BAHOLASH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	1356
Ibragimova Muxlisa Abdulxakimovna	
HUDUDNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHIDA TURISTIK-REKREATSION SALOHİYATNING MAZMUNI VA ILMIY TALQINI.....	1362
Usmanova Zumrad Islamovna	
ВЛИЯНИЕ ТОРГОВОГО БАЛАНСА УЗБЕКИСТАНА И КИТАЯ НА РАЗЛИЧНЫЕ ОТРАСЛИ.....	1366
He Xiaocu, Уркинбаев Т. А.	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA MOLIYAVIY JIHATLARI TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI.....	1370
Ruziyeva Dilobar Isomjonovna, No'monova Hilola Muftillo qizi	
SUG'URTA VA FOND BOZORLARI O'RTASIDAGI O'ZARO INTEGRATSIYA BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI.....	1375
Kengesbaeva Suluxan Maxsetbay qizi	
ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ ЭКСПОРТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕГО РОЛЬ В РАЗВИТИИ РЕГИОНА.....	1380
Тулибаева Камола	
АНАЛИЗ ЛИКВИДНОСТИ БАНКОВ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА ФИНАНСОВУЮ УСТОЙЧИВОСТЬ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ.....	1385
Ходжаева Феруза Авазхановна	
XORAZM VILOYATINING TASHQI SAVDO TAHLILI VA ISTIQBOLLARI.....	1389
Qurbanov Feruz Bahramovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA INSON KAPITALINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY VAZIFALARI.....	1395
Alimova Oydin Baxtiyarovna	
OUTSOURCING: A MODERN WAY TO INCREASE THE EFFICIENCY OF ENTERPRISES.....	1402
Dauletalieva Aymereke Sagievna	
O'ZBEKISTONDA YUK VAGONLARINI ISHLAB CHIQRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	1406
Kaydarov Ismatulla	
O'ZBEKISTONDA INNOVATSION FAOLIYATNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA INNOVATSION INFRATUZILMANING RIVOJLANISHI.....	1412
Tursunova Nazokat Tolibjonovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA AKTIVLAR SIFATINI MUSTAQIL BAHOLASH (AQR) MARKAZINI TASHKIL ETISH IMKONIYATLARI.....	1418
Suxrob G'aybulloev	
DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATINING BUDJET MABLAG'LARIDAN OQILONA FOYDALANISHNI TA'MINLASHDAGI O'RNI.....	1427
Kasimova Gulyor Axmatovna, Esenbayeva Biybinaz Maxmut qizi	
INNOVATSION MENEJMENT METODOLOGIYASI: NAZARIY ASOSLARI VA ZAMONAVIY BOSHQARUV TIZIMIDAGI AHAMIYATI.....	1432
Atamatov Abduxalil Salomovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIGA INVESTITSİYALARNI "CROWD INVESTING" PLATFORMALARI ORQALI JALB ETISH.....	1437
Ibragimov G'anjon G'ayratovich	
TURIZM KLASSTERLARINING EVOLUTSIYASI: AN'ANAVIY MAJMUALARDAN RAQAMLI KLASSTERLARGACHA.....	1441
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi	
IPO O'TKAZISH BOSQICHLARI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI TAHLILI.....	1446
Mamatmurodov Alisher Saparboyevich	

RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA KORPORATIV MADANIYATNING ZAMONAVIY BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI.....	1455
Suyunov Dilmurod Xoimuradovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA SUV RESURSLARINI SAMARALI TAQSIMLASHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	1463
Amanbaev Amanali Ortazbaevich	
FORECASTING THE EFFICIENCY OF SOLID WASTE RECYCLING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	1467
Axmedov Sheramat Umurxojayevich	
XIZMATLAR SOHASIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	1472
Toxirova Gavxaroy Tolibjon qizi	
PROBLEMS AND SOLUTIONS IN THE INSTITUTIONAL TRANSFORMATION OF ACCOUNTING AND AUDITING SYSTEMS IN THE DIGITAL ECONOMY.....	1477
Jumanazarov Ruzimurod, Rabbimov Elbek	
TADBIRKORLIK VA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI VA ULARDAN MAMLAKATIMIZDA FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	1481
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
XORAZM VILOYATIDA SUV RESURSLARI TANQISLIGI VA TUPROQ DEGRADATSIYASINING MINTAQANING EKOLOGIK-IQTISODIY HOLATIGA TA'SIRI.....	1486
Djumaniyazov Farruxbek Abdulla o'g'li	
O'ZBEKISTON EKSPORT SALOHIYATINING HUDUDIY TAFOVUTLARI TAHLILI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA (2021-2025)	1491
Yaqubov San'at Shonazarovich	
KICHIK VA O'RTA AGROBIZNESLARNING EKSPORT SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT QO'LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMLARI.....	1501
Muxitdinov Shuxrat Ziyavitdinovich	
WTO ACCESSION AND ECONOMIC DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN: LESSONS FROM VIETNAM AND KAZAKHSTAN	1507
J.Ya. Nurillaev	
MILLIY IQTISODIYOTDA TASHQI EKOLOGIK ZARARLARNI ICHKILASHTIRISH MEXANIZMLARI	1513
Sodikov Zokir Rustamovich	
KRIPTOBIRJA AXBOROT TIZIMIDA SERVER YUKLAMASINI SAMARALI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	1519
Shoaxmedova Nozima Xayrullayevna	
TEJAMKORLIK VA INNOVATSIYA: IQTISODIY O'SISHNING O'ZARO BOG'LIQLIGI.....	1524
Allaberganov Zakir G'ayibovich	
HUDUDIY RIVOJLANISHDA MAHALLIY BUDJET VA MOLIYAVIY MANBALARNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MEXANIZMLARI	1530
Sharipov Abror Komilovich	
O'ZBEKISTON O'RTA BIZNES KORXONALARIDA TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH: MUAMMOLAR, SABABLAR VA KOMPLEKS YECHIMLAR.....	1538
Kutimov Baxtiyor, Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
FISKAL SIYOSAT VA IQTISODIY O'SISH O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK: DAVLAT QARZI, INVESTITSIYALAR VA SOLIQ YUKLAMASI TA'SIRINING EKONOMETRIK BAHOLASHI.....	1541
Nazarova Ra'no Rustamovna, Najmiddinov Yahyo Fazliddin o'g'li	

FISKAL SIYOSAT VA IQTISODIY O'SISH O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK: DAVLAT QARZI, INVESTITSİYALAR VA SOLIQ YUKLAMASI TA'SIRINING EKONOMETRIK BAHOLASHI

Nazarova Ra'no Rustamovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Yashil” iqtisodiyot kafedrasini mudiri

ORCID: 0000-0001-5626-0926

Email: tdiunazarova@mail.ru

Najmiddinov Yahyo Fazliddin o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Yashil” iqtisodiyot kafedrasini katta o'qituvchisi, PhD

ORCID: 0009-0004-0221-0121

Email: yakhonajmiddinov1996@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur tadqiqotda fiskal siyosat instrumentlari hamda investitsiya jarayonlarining iqtisodiy o'sishga ta'siri ekonometrik usullar yordamida baholanadi. Tadqiqotda iqtisodiy o'sish ko'rsatkichi sifatida yalpi ichki mahsulot (YaIM) tanlanib, unga ta'sir etuvchi asosiy omillar sifatida asosiy kapitalga investitsiyalar, davlat qarzi hamda sof soliq tushumi ko'rsatkichlari tahlil qilinadi. 2016–2025-yillar oralig'idagi makroiqtisodiy ma'lumotlar asosida korrelyatsion va OLS regressiya tahlillari amalga oshirilib, fiskal-investitsion omillarning YaIM dinamikasiga ta'siri empirik jihatdan baholanadi. Natijalar investitsiyalar va davlat qarzining iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini, sof soliq yuklamasining oshishi esa iqtisodiy faollikka ma'lum darajada salbiy ta'sir qilishi mumkinligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: fiskal siyosat, iqtisodiy o'sish, yalpi ichki mahsulot (YaIM), davlat qarzi, asosiy kapitalga investitsiyalar, soliq yuklamasi, ekonometrik tahlil, OLS regressiya modeli.

Abstract. This study evaluates the impact of fiscal policy instruments and investment processes on economic growth using econometric methods. Gross Domestic Product (GDP) is used as an indicator of economic growth, while key explanatory variables include investment in fixed capital, public debt, and net tax revenue. Based on macroeconomic data for the period 2016-2025, correlation analysis and OLS regression analysis are conducted to empirically assess the impact of fiscal and investment factors on GDP dynamics. The results indicate that investment and public debt have a positive effect on economic growth, while an increase in the net tax burden may have a certain negative impact on economic activity.

Key words: fiscal policy, economic growth, gross domestic product (GDP), public debt, fixed capital investment, tax burden, econometric analysis, OLS regression model.

Аннотация. В данном исследовании с использованием эконометрических методов оценивается влияние инструментов фискальной политики и инвестиционных процессов на экономический рост. В качестве показателя экономического роста используется валовой внутренний продукт (ВВП), а в качестве основных факторов, влияющих на него, рассматриваются инвестиции в основной капитал, государственный долг и чистые налоговые поступления. На основе макроэкономических данных за 2016-2025 годы проведены корреляционный анализ и OLS-регрессионный анализ, что позволило эмпирически оценить влияние фискально-инвестиционных факторов на динамику ВВП. Результаты показывают, что инвестиции и государственный долг оказывают положительное влияние на экономический рост, тогда как увеличение чистой налоговой нагрузки может оказывать определённое отрицательное воздействие на экономическую активность.

Ключевые слова: фискальная политика, экономический рост, валовой внутренний продукт (ВВП), государственный долг, инвестиции в основной капитал, налоговая нагрузка, эконометрический анализ, модель OLS-регрессии.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiyotda fiskal siyosat iqtisodiy o'sishni ta'minlash, makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash hamda iqtisodiy resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashda muhim instrumentlardan biri hisoblanadi. Fiskal siyosat davlat daromadlari va xarajatlari orqali iqtisodiy jarayonlarni tartibga solish mexanizmi sifatida iqtisodiy rivojlanishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Xususan, davlat qarzi, soliq siyosati va investitsiya jarayonlari iqtisodiy o'sish sur'atlarini belgilovchi asosiy makroiqtisodiy omillar qatoriga kiradi. Shu sababli ushbu omillarning iqtisodiy o'sishga ta'sirini ilmiy asosda tahlil qilish iqtisodiy siyosatni takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Jahon iqtisodiyotida fiskal siyosat va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik masalasi dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi ma'lumotlariga ko'ra, global iqtisodiy o'sish sur'ati 2024-yilda taxminan 3,3 foizni tashkil etgan bo'lib, keyingi yillarda ham o'sish sur'atlari o'rtacha 3 foiz atrofida saqlanib qolishi prognoz qilinmoqda [1]. Shu bilan birga, global fiskal muvozanat ham murakkab tendensiyalarni namoyon etmoqda. Masalan, 2024-yil yakunlariga ko'ra, jahon davlat qarzi hajmi global YalMning qariyb 92 foiziga yetgan bo'lib, bu davlat moliyaviy siyosatining iqtisodiy rivojlanishdagi rolini yanada oshirganini ko'rsatadi [2]. Shuningdek, xalqaro statistik ma'lumotlarga ko'ra, davlat daromadlari o'rtacha global YalMning qariyb 30 foizini tashkil etib, soliq tushumlari esa taxminan 17–18 foiz atrofida shakllanmoqda [3]. Bu ko'rsatkichlar fiskal siyosatning iqtisodiy o'sishga ta'sirini tahlil qilish zaruratini yanada kuchaytiradi.

Rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyotida fiskal siyosatning roli yanada muhim hisoblanadi, chunki davlat investitsiyalari, infratuzilma loyihalari va iqtisodiy islohotlar ko'p hollarda davlat moliyaviy resurslari hisobiga amalga oshiriladi. Shu nuqtayi nazardan, investitsiyalar va davlat qarzi iqtisodiy o'sishning muhim moliyaviy manbalari sifatida qaraladi. Bir qator ilmiy tadqiqotlarda asosiy kapitalga investitsiyalar ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, texnologik modernizatsiyani jadallashtirish va mehnat unumdorligini oshirish orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantiruvchi omil sifatida e'tirof etilgan.

O'zbekiston iqtisodiyotida ham fiskal siyosat iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlovchi muhim instrumentlardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda mamlakatda iqtisodiy o'sish barqaror sur'atlarda davom etmoqda. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda O'zbekiston yalpi ichki mahsuloti taxminan 115 milliard AQSh dollarini tashkil etgan [4]. Shu bilan birga, mamlakat iqtisodiy o'sish sur'ati o'rtacha 5–6 foiz atrofida saqlanib qolmoqda va 2026-yilga kelib real YalM o'sishi 6 foizga yetishi prognoz qilinmoqda [5].

Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2025-yil yakunida O'zbekiston yalpi ichki mahsuloti hajmi qariyb 1849,7 trillion so'mni tashkil etib, real iqtisodiy o'sish sur'ati 6,2 foiz atrofida qayd etilgan. Shu bilan birga, mamlakat iqtisodiyotida asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 507 trillion so'mdan oshgan, davlat qarzi hajmi esa 579,6 trillion so'm atrofida shakllangan. Ushbu ko'rsatkichlar fiskal siyosat instrumentlari va investitsiya jarayonlarining iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashdagi muhim rolini yana bir bor tasdiqlaydi [6].

Davlat moliyaviy siyosati doirasida davlat qarzi ham muhim makroiqtisodiy ko'rsatkich hisoblanadi. So'nggi statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2023-yil holatiga O'zbekiston davlat qarzi YalMning taxminan 37–38 foizini tashkil etgan bo'lib, bu rivojlanayotgan mamlakatlar uchun o'rtacha darajaga yaqin hisoblanadi [7]. 2025-yilga kelib esa davlat qarzi hajmi 46 milliard AQSh dollaridan oshgani qayd etilgan [8]. Shu bilan birga, davlat investitsiyalari va infratuzilma loyihalarining kengayishi iqtisodiy o'sish jarayonlariga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Yuqoridagi tendensiyalar shuni ko'rsatadiki, fiskal siyosat instrumentlari, xususan, investitsiyalar, davlat qarzi va soliq siyosati iqtisodiy o'sish dinamikasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli ushbu omillarning iqtisodiy o'sishga ta'sirini ekonometrik modellar asosida empirik jihatdan baholash ilmiy va amaliy jihatdan muhim hisoblanadi. Mazkur tadqiqotda O'zbekiston iqtisodiyoti misolida fiskal-investitsion omillarning iqtisodiy o'sishga ta'siri korrelyatsion tahlil, OLS regressiya modeli yordamida baholanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Iqtisodiy o'sish va fiskal siyosat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik zamonaviy makroiqtisodiy tadqiqotlarda muhim ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Xususan, davlat qarzi, investitsiyalar va soliq siyosatining iqtisodiy o'sishga ta'siri turli mamlakatlar kesimida keng o'rganilmoqda. Ushbu masala bo'yicha Amerika, Yevropa, MDH hamda O'zbekiston olimlari tomonidan bir qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan.

Amerika qit'asi olimlari orasida fiskal siyosat va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni chuqur o'rgangan tadqiqotchilardan biri Clements, Gupta va Jalles hisoblanadi. Ularning "Fiscal Policy and Growth in Emerging Markets" nomli tadqiqoti IMF Working Paper manbasida chop etilgan. Mazkur tadqiqotda rivojlanayotgan mamlakatlarda davlat xarajatlari, davlat qarzi va soliq siyosatining iqtisodiy o'sishga ta'siri ekonometrik usullar yordamida baholangan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, davlat investitsiyalarining oshishi iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, biroq davlat qarzining haddan tashqari ortishi uzoq muddatda iqtisodiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Shuningdek, amerikalik iqtisodchilar Auerbach va Gorodnichenko tomonidan olib borilgan “Fiscal Policy and Output Growth in Advanced Economies” nomli tadqiqot “American Economic Journal” jurnalida e’lon qilingan. Tadqiqotda fiskal multiplikatorlar va davlat xarajatlarining iqtisodiy o’sishga ta’siri tahlil qilingan. Mualliflar regressiya va panel ma’lumotlar asosidagi ekonometrik modellar yordamida davlat investitsiyalari iqtisodiy o’sishga ijobiy ta’sir ko’rsatishini, ayniqsa iqtisodiy inqiroz davrida fiskal kengayish siyosati samaraliroq bo’lishini aniqlaganlar.

Yevropa olimlari orasida ushbu sohada muhim ilmiy ish olib borgan tadqiqotchilardan biri Afonso va Jalles hisoblanadi. Ularning “Fiscal Policy and Economic Growth: Evidence for OECD Countries” nomli tadqiqoti “European Central Bank Working Paper” manbasida chop etilgan. Tadqiqotda davlat qarzi, davlat xarajatlari va soliq siyosatining iqtisodiy o’sishga ta’siri panel ekonometrik modellar asosida tahlil qilingan. Natijalar davlat investitsiyalarining iqtisodiy o’sishga ijobiy ta’sir ko’rsatishini, biroq fiskal intizomning buzilishi iqtisodiy barqarorlikni pasaytirishini ko’rsatgan.

MDH mamlakatlari olimlari ham fiskal siyosat va iqtisodiy o’sish o’rtasidagi bog’liqlikni o’rganish bo’yicha qator tadqiqotlar olib borganlar. Jumladan, rossiyalik iqtisodchi Glazyev S.Y. tomonidan yozilgan “Fiscal Policy and Economic Development in Transition Economies” nomli tadqiqot “Economic Issues Journal” manbasida chop etilgan. Tadqiqotda o’tish iqtisodiyotiga ega mamlakatlarda davlat investitsiyalari va soliq siyosatining iqtisodiy o’sishga ta’siri tahlil qilingan. Natijalarga ko’ra, davlat investitsiyalari iqtisodiy rivojlanishning muhim drayveri sifatida namoyon bo’lishi aniqlangan.

MDH hududida ushbu masalani o’rgangan yana bir tadqiqotchi Kudrin A. va Gurvich E. hisoblanadi. Ularning “Fiscal Sustainability and Economic Growth” nomli tadqiqoti “Russian Journal of Economics” jurnalida chop etilgan. Tadqiqotda davlat qarzi va fiskal barqarorlikning iqtisodiy o’sishga ta’siri ekonometrik usullar yordamida baholangan. Mualliflar davlat qarzining optimal darajasi saqlanib qolganda iqtisodiy o’sishga ijobiy ta’sir ko’rsatishi mumkinligini ta’kidlaganlar.

O’zbekiston olimlari ham fiskal siyosat va iqtisodiy o’sish masalasini o’rganish bo’yicha muhim ilmiy izlanishlar olib bormoqdalar. Jumladan, Qodirov A. tomonidan yozilgan “O’zbekistonda fiskal siyosatning iqtisodiy o’sishga ta’siri” nomli tadqiqot “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” jurnalida chop etilgan. Tadqiqotda soliq siyosati va davlat investitsiyalarining iqtisodiy o’sishga ta’siri ekonometrik usullar yordamida tahlil qilingan. Natijalar soliq tizimining optimallashtirilishi va investitsiya muhitining yaxshilanishi iqtisodiy o’sishni rag’batlantirishini ko’rsatgan.

Shuningdek, o’zbekistonlik iqtisodchi Abdullayev B. tomonidan olib borilgan “Makroiqtisodiy barqarorlik va fiskal siyosat samaradorligi” nomli tadqiqot “Iqtisodiyot va moliya” jurnalida e’lon qilingan. Mazkur tadqiqotda davlat qarzi, soliq tushumlari va investitsiyalarning iqtisodiy o’sishga ta’siri statistik va ekonometrik usullar yordamida baholangan. Muallif iqtisodiy o’sishni ta’minlashda fiskal siyosat instrumentlarining muvozanatli qo’llanilishi muhim ahamiyatga ega ekanligini ta’kidlaydi.

Yuqoridagi tadqiqotlar fiskal siyosat instrumentlarining iqtisodiy o’sishga ta’sirini turli mamlakatlar misolida tahlil qilgan, ammo O’zbekiston iqtisodiyoti sharoitida davlat qarzi, investitsiyalar va sof soliq tushumining iqtisodiy o’sishga ta’sirini kompleks ekonometrik modellar asosida baholash yetarli darajada o’rganilmagan. Shu sababli mazkur tadqiqotda O’zbekiston iqtisodiyoti misolida fiskal-investitsion omillarning yalpi ichki mahsulot dinamikasiga ta’siri korrelyatsion tahlil orqali empirik jihatdan baholanadi.

TADQIQOT METADOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda fiskal siyosat instrumentlarining iqtisodiy o’sishga ta’sirini baholashda bir qator ilmiy va ekonometrik metodlardan foydalanildi. Xususan, tadqiqot jarayonida tahlil va sintez, taqqoslash, statistik tahlil hamda ekonometrik modellashtirish usullari qo’llanildi. Empirik tahlil bosqichida o’zgaruvchilar o’rtasidagi bog’liqlikni aniqlash uchun korrelyatsion tahlil, iqtisodiy omillarning YalMga ta’sirini miqdoriy baholash uchun OLS (eng kichik kvadratlar) regressiya modelidan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Iqtisodiy o’sish va fiskal siyosat o’rtasidagi o’zaro bog’liqlik zamonaviy makroiqtisodiy tadqiqotlarda muhim ilmiy yo’nalishlardan biri hisoblanadi. Xususan, davlat qarzi, investitsiyalar va soliq siyosatining iqtisodiy o’sishga ta’siri turli mamlakatlar kesimida keng o’rganilmoqda. Ushbu masala bo’yicha Amerika, Yevropa, MDH hamda O’zbekiston olimlari tomonidan bir qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan.

Amerika qit’asi olimlari orasida fiskal siyosat va iqtisodiy o’sish o’rtasidagi bog’liqlikni chuqur o’rgangan tadqiqotchilardan biri Clements, Gupta va Jalles hisoblanadi. Ularning “Fiscal Policy and Growth in Emerging Markets” nomli tadqiqoti IMF Working Paper manbasida chop etilgan. Mazkur tadqiqotda rivojlanayotgan mamlakatlarda davlat xarajatlari, davlat qarzi va soliq siyosatining iqtisodiy o’sishga ta’siri ekonometrik usullar

yordamida baholangan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, davlat investitsiyalarining oshishi iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, biroq davlat qarzining haddan tashqari ortishi uzoq muddatda iqtisodiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Shuningdek, amerikalik iqtisodchilar Auerbach va Gorodnichenko tomonidan olib borilgan "Fiscal Policy and Output Growth in Advanced Economies" nomli tadqiqot "American Economic Journal" jurnalida e'lon qilingan. Tadqiqotda fiskal multiplikatorlar va davlat xarajatlarining iqtisodiy o'sishga ta'siri tahlil qilingan. Mualliflar regressiya va panel ma'lumotlar asosidagi ekonometrik modellar yordamida davlat investitsiyalari iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini, ayniqsa iqtisodiy inqiroz davrida fiskal kengayish siyosati samaraliroq bo'lishini aniqlaganlar.

Yevropa olimlari orasida ushbu sohada muhim ilmiy ish olib borgan tadqiqotchilardan biri Afonso va Jalles hisoblanadi. Ularning "Fiscal Policy and Economic Growth: Evidence for OECD Countries" nomli tadqiqoti "European Central Bank Working Paper" manbasida chop etilgan. Tadqiqotda davlat qarzi, davlat xarajatlari va soliq siyosatining iqtisodiy o'sishga ta'siri panel ekonometrik modellar asosida tahlil qilingan. Natijalar davlat investitsiyalarining iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini, biroq fiskal intizomning buzilishi iqtisodiy barqarorlikni pasaytirishini ko'rsatgan.

MDH mamlakatlari olimlari ham fiskal siyosat va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish bo'yicha qator tadqiqotlar olib borganlar. Jumladan, rossiyalik iqtisodchi Glazyev S.Y. tomonidan yozilgan "Fiscal Policy and Economic Development in Transition Economies" nomli tadqiqot "Economic Issues Journal" manbasida chop etilgan. Tadqiqotda o'tish iqtisodiyotiga ega mamlakatlarda davlat investitsiyalari va soliq siyosatining iqtisodiy o'sishga ta'siri tahlil qilingan. Natijalarga ko'ra, davlat investitsiyalari iqtisodiy rivojlanishning muhim drayveri sifatida namoyon bo'lishi aniqlangan.

MDH hududida ushbu masalani o'rgangan yana bir tadqiqotchi Kudrin A. va Gurvich E. hisoblanadi. Ularning "Fiscal Sustainability and Economic Growth" nomli tadqiqoti "Russian Journal of Economics" jurnalida chop etilgan. Tadqiqotda davlat qarzi va fiskal barqarorlikning iqtisodiy o'sishga ta'siri ekonometrik usullar yordamida baholangan. Mualliflar davlat qarzining optimal darajasi saqlanib qolganda iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ta'kidlaganlar.

O'zbekiston olimlari ham fiskal siyosat va iqtisodiy o'sish masalasini o'rganish bo'yicha muhim ilmiy izlanishlar olib bormoqdalar. Jumladan, Qodirov A. tomonidan yozilgan "O'zbekistonda fiskal siyosatning iqtisodiy o'sishga ta'siri" nomli tadqiqot "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" jurnalida chop etilgan. Tadqiqotda soliq siyosati va davlat investitsiyalarining iqtisodiy o'sishga ta'siri ekonometrik usullar yordamida tahlil qilingan. Natijalar soliq tizimining optimallashtirilishi va investitsiya muhitining yaxshilanishi iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishini ko'rsatgan.

Shuningdek, o'zbekistonlik iqtisodchi Abdullayev B. tomonidan olib borilgan "Makroiqtisodiy barqarorlik va fiskal siyosat samaradorligi" nomli tadqiqot "Iqtisodiyot va moliya" jurnalida e'lon qilingan. Mazkur tadqiqotda davlat qarzi, soliq tushumlari va investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri statistik va ekonometrik usullar yordamida baholangan. Muallif iqtisodiy o'sishni ta'minlashda fiskal siyosat instrumentlarining muvozanatli qo'llanilishi muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydi.

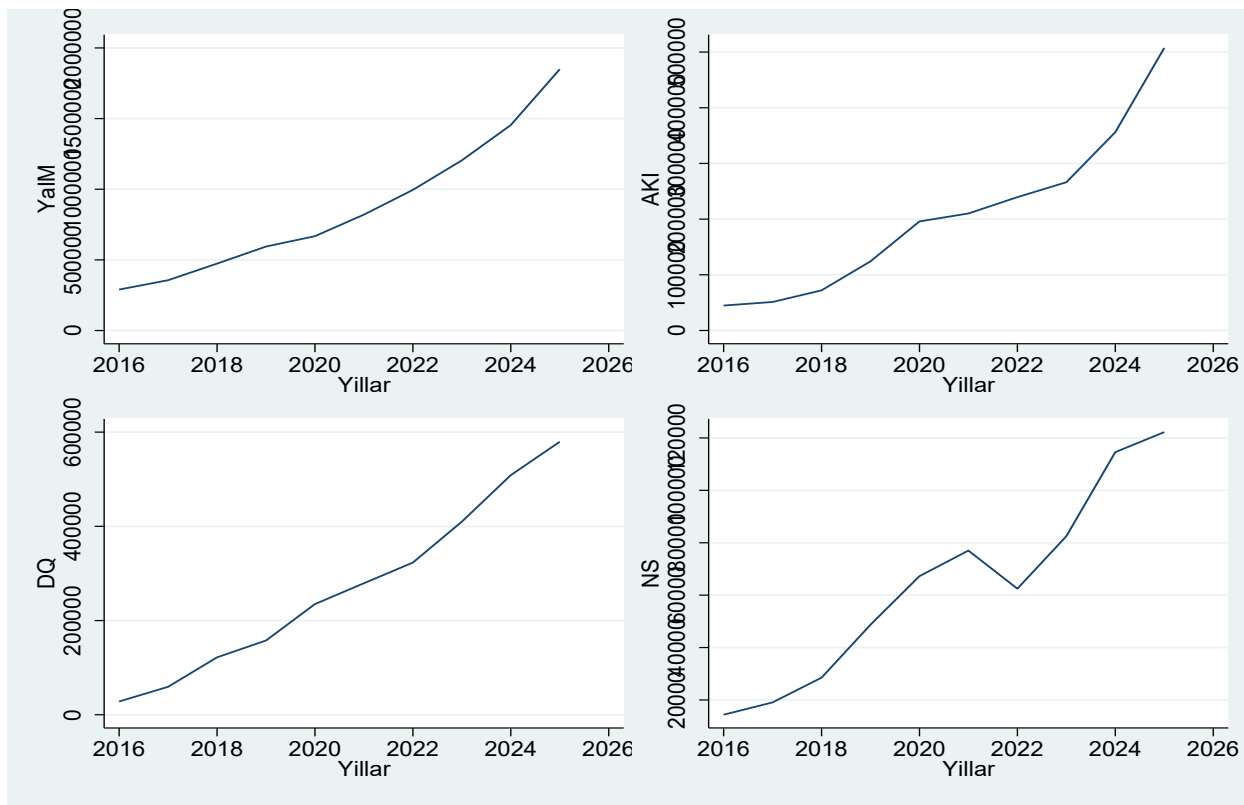
Yuqoridagi tadqiqotlar fiskal siyosat instrumentlarining iqtisodiy o'sishga ta'sirini turli mamlakatlar misolida tahlil qilgan, ammo O'zbekiston iqtisodiyoti sharoitida davlat qarzi, investitsiyalar va sof soliq tushumining iqtisodiy o'sishga ta'sirini kompleks ekonometrik modellar asosida baholash yetarli darajada o'rganilmagan. Shu sababli mazkur tadqiqotda O'zbekiston iqtisodiyoti misolida fiskal-investitsion omillarning yalpi ichki mahsulot dinamikasiga ta'siri korrelyatsion tahlil orqali empirik jihatdan baholanadi (1-jadval).

1-jadval. 2016–2025-yillar oralig'ida endogen hamda ekzogen o'zgaruvchilarning o'zgarish dinamikasi

Yillar	Yalpi ichki masulot (YalM)	Asosiy kapitalga investitsiyalar	Inflatsiya	Davlat qarzi	Sof soliq tushumi
2016	290213.4	44810.4	3.2	28170	14382.2
2017	356453.8	51232	3.2	59330	19079.5
2018	473652.8	72155.2	14.4	121860	28522.6
2019	594659.6	124231.3	14.3	157620	48733.4
2020	668038	195927.3	13.5	234990	67259.9
2021	820536.6	210195.1	11.1	279250	77027
2022	995573.1	239552.6	9.9	323110	62472.8
2023	1204485	266240	12.3	409920	82524
2024	1454574	356071.4	8.7	508780	114583.6
2025	1849721	507490.2	9.8	579600	122238

Quyidagi berilgan grafikda ham omillarning o'sib borayotganini ko'rishimiz mumkin (1-rasm).

1-rasm. 2015–2024-yillar oralig'ida endogen hamda ekzogen o'zgaruvchilarning logarifmik o'zgarish dinamikasi infografikasi

Omillarni tanlab olishimizda nima uchun aynan yalpi ichki mahsulotni mustaqil o'zgaruvchi, ya'ni Y sifatida tanlab olganligimizning asosiy sababi real iqtisodiy o'sish to'g'ridan to'g'ri yalpi ichki mahsulot bilan bog'langan holda hisoblanadi.

Tahlilning dastlabki bosqichida o'zgaruvchilar bo'yicha tasviriy statistika summarize buyrug'i yordamida hisoblandi, bu ma'lumotlarning to'g'riligi va tahlilga yaroqliligini baholash imkonini berdi. Quyidagi berilgan 2-jadvalda buni ko'rishimiz mumkin (2-jadval).

2-jadval. Omillarning umumiy tahlili

O'zgaruvchilar	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
YaIM	10	870790.73	506100.94	290213.4	1849721
AKI	10	206790.55	146371.29	44810.4	507490.2
DQ	10	270263	186790.2	28170	579600
NS	10	63682.3	37188.183	14382.2	122238

Jadval natijalari tahlil qilinadigan davrda barcha o'zgaruvchilar bo'yicha barqaror o'sish tendensiyasi mavjudligini ko'rsatadi. YaIMning o'rtacha qiymati 870,8 trln so'mni tashkil etib, minimal va maksimal qiymatlar orasidagi katta farq iqtisodiyot hajmining sezilarli darajada kengayganini bildiradi. Asosiy kapitalga investitsiyalar (AKI) o'rtacha 206,8 trln so'mni tashkil etib, yuqori standart og'ish investitsiya faolligining yillar kesimida notekis, ammo tez o'sib borganini ko'rsatadi. Davlat qarzi (DQ) va sof soliq tushumi (NS) bo'yicha ham o'rtacha qiymatlarning yuqoriligi hamda standart og'ishning katta bo'lishi fiskal ko'rsatkichlarning vaqt o'tishi bilan sezilarli darajada oshganini anglatadi.

Regressiya tahlilini amalga oshirishdan avval tanlab olingan o'zgaruvchilar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik darajasi korrelyatsion tahlil yordamida baholandi. Mazkur jarayonda Stata dasturining cor buyrug'idan foydalanilib, mustaqil o'zgaruvchilar o'rtasidagi chiziqli bog'lanishlarning kuchi va yo'nalishi aniqlandi. Olingan natijalar asosida o'zgaruvchilar o'rtasida haddan tashqari yuqori korrelyatsiya mavjud emasligi, ya'ni regressiya

modelida baholash natijalarini buzuvchi multikollinearlik muammosi kuzatilmasligi aniqlandi. Ushbu bosqich regressiya modelining statistik barqarorligini ta'minlash, koeffitsiyentlarning ishonchligini oshirish hamda keyingi ekonometrik tahlil natijalarining to'g'ri talqin qilinishiga zamin yaratdi.

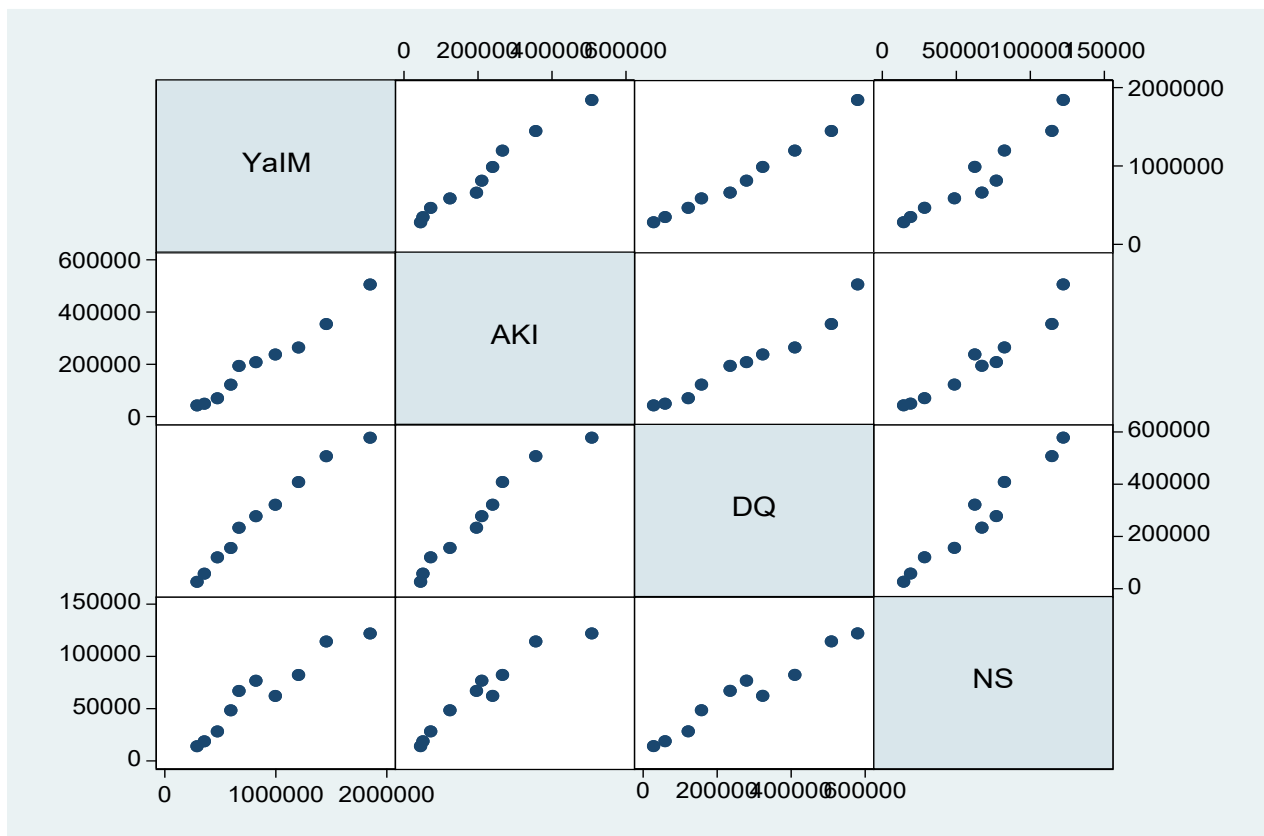
Biz tanlab olgan omillar o'rtasidagi korrelyatsion tahlil quyidagi ko'rinishga ega (3-jadval).

3-jadval. Omillar o'rtasidagi korrelyatsion bog'lanish tahlili

O'zga	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) YaIM	1.000			
(2) AKI	0.987	1.000		
(3) DQ	0.989	0.977	1.000	
(4) NS	0.953	0.963	0.977	1.000

Korrelyatsiya matritsasi natijalari barcha o'zgaruvchilar o'rtasida juda yuqori ijobiy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Xususan, YaIM – AKI (0.987), YaIM – DQ (0.989) va AKI – DQ (0.977) juftliklari kuchli chiziqli bog'lanishga ega. Shuningdek, sof soliq tushumi (NS) ham qolgan o'zgaruvchilar bilan yuqori darajada korrelyatsiyalashgan.

OLS regressiya modelidagi chiziqli regressiya tenglamasi bog'liq o'zgaruvchi bilan mustaqil o'zgaruvchilar o'rtasidagi o'rtacha chiziqli munosabatni ifodalaydi. U mustaqil o'zgaruvchilarning har biri bir birlikka o'zgarganda, boshqa omillar o'zgarmagan holda, bog'liq o'zgaruvchining qanchaga o'zgarishini ko'rsatadi. Tenglama koeffitsiyentlari ma'lumotlar asosida xatoliklar kvadratlari yig'indisini minimallashtirish tamoyiliga muvofiq baholanib, iqtisodiy omillarning natijaviy ko'rsatkichga ta'sirini miqdoriy jihatdan aniqlashga xizmat qiladi (2-rasm).

2-rasm. Omillar o'rtasidagi korrelyatsion tahlil infografikasi

Grafiklar o'zgaruvchilar o'rtasida kuchli ijobiy chiziqli bog'liqlik mavjudligini yaqqol ko'rsatadi. Xususan, YaIM, asosiy kapitalga investitsiyalar (AKI), davlat qarzi (DQ) va sof soliq tushumi (NS) yillar davomida bir yo'nalishda va deyarli parallel tarzda o'sib borgan. Nuqtalarning zich va deyarli to'g'ri chiziq bo'ylab joylashuvi ushbu ko'rsatkichlar o'rtasida yuqori darajadagi korrelyatsiya mavjudligini anglatadi.

Regressiya tahlilini amalga oshirgandan so'ng biz quyidagi chiziqli regressiya tenglamasiga ega bo'ldik, regressiya tahlili esa quyidagi ko'rinishdagi natijalarga olib keldi (3-rasm).

reg YaIM AKI DQ NS

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	10
Model	2.2891e+12	3	7.6304e+11	F(3, 6)	=	283.85
Residual	1.6129e+10	6	2.6882e+09	Prob > F	=	0.0000
Total	2.3052e+12	9	2.5614e+11	R-squared	=	0.9930
				Adj R-squared	=	0.9895
				Root MSE	=	51848

YaIM	Coefficient	Std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]
AKI	1.842138	.5633905	3.27	0.017	.463571 3.220705
DQ	2.260727	.5531029	4.09	0.006	.9073328 3.614121
NS	-5.104245	2.208706	-2.31	0.060	-10.50875 .3002647
_cons	203913.3	38715.44	5.27	0.002	109180 298646.5

3-rasm. YaIMga ta'sir etuvchi omillar bo'yicha OLS regressiya tahlili natijalari

Ushbu OLS regressiya natijalarida bog'liq o'zgaruvchi YaIM, mustaqil o'zgaruvchilar esa AKI (asosiy kapitalga investitsiyalar), DQ (davlat qarzi) va NS (sof soliq tushumi) hisoblanadi. Model 10 ta kuzatuv asosida baholangan bo'lib, umumiy moslashuv darajasi juda yuqori: $R^2 = 0.993$ va $Adj.R^2 = 0.9895$. Bu natija tanlangan uchta omil YaIMdagi o'zgarishlarning deyarli barchasini izohlab bera olayotganini bildiradi. Shuningdek, F-statistika = 283.85 va $Prob>F = 0.0000$ bo'lgani sababli model umuman olganda statistik jihatdan ahamiyatli, ya'ni kamida bitta mustaqil o'zgaruvchi YaIMga sezilarli ta'sir ko'rsatadi degan xulosa qilinadi.

Baholangan chiziqli regressiya tenglamasi quyidagicha yoziladi:

$$YaIM = 203913.3 + 1.842138*AKI + 2.260727*DQ - 5.10424*NS.$$

Bu tenglama shuni anglatadiki, boshqa omillar o'zgarmagan holda AKI, DQ va NS ning o'zgarishi YaIMning o'rtacha qiymatiga qanday ta'sir qilishini koeffitsiyentlar orqali miqdoriy baholash mumkin.

Koeffitsiyentlar iqtisodiy mazmuniga ko'ra quyidagicha talqin qilinadi. AKI koeffitsiyenti 1.842 va $u p = 0.017$ bo'lgani uchun 5% darajada statistik ahamiyatli. Bu shuni anglatadiki, asosiy kapitalga investitsiyalar 1 mlrd so'mga ohsa, boshqa omillar o'zgarmagan sharoitda YaIM o'rtacha 1.84 mlrd so'mga oshishi kutiladi. Demak, investitsiya faolligi YaIMni oshiruvchi muhim omil sifatida tasdiqlanmoqda.

Davlat qarzi (DQ) koeffitsiyenti 2.261 bo'lib, u ham statistik jihatdan ahamiyatli ($p = 0.006$). Bu natija boshqa omillar o'zgarmagan holda davlat qarzi 1 mlrd so'mga ortishi YaIMni o'rtacha 2.26 mlrd so'mga oshirishi bilan bog'liqligini ko'rsatadi. Mazkur ijobiy bog'liqlik, odatda, qarz mablag'larining investitsion yoki ishlab chiqarishni kengaytiruvchi yo'nalishlarga safarbar etilishi bilan izohlanadi. Biroq bu yerda ehtiyotkor talqin zarur: qarz va YaIM bir davrda birga o'sib borgan bo'lishi mumkin, ya'ni sabab-oqibat munosabati faqat regressiya natijasi bilan to'liq isbotlanmaydi.

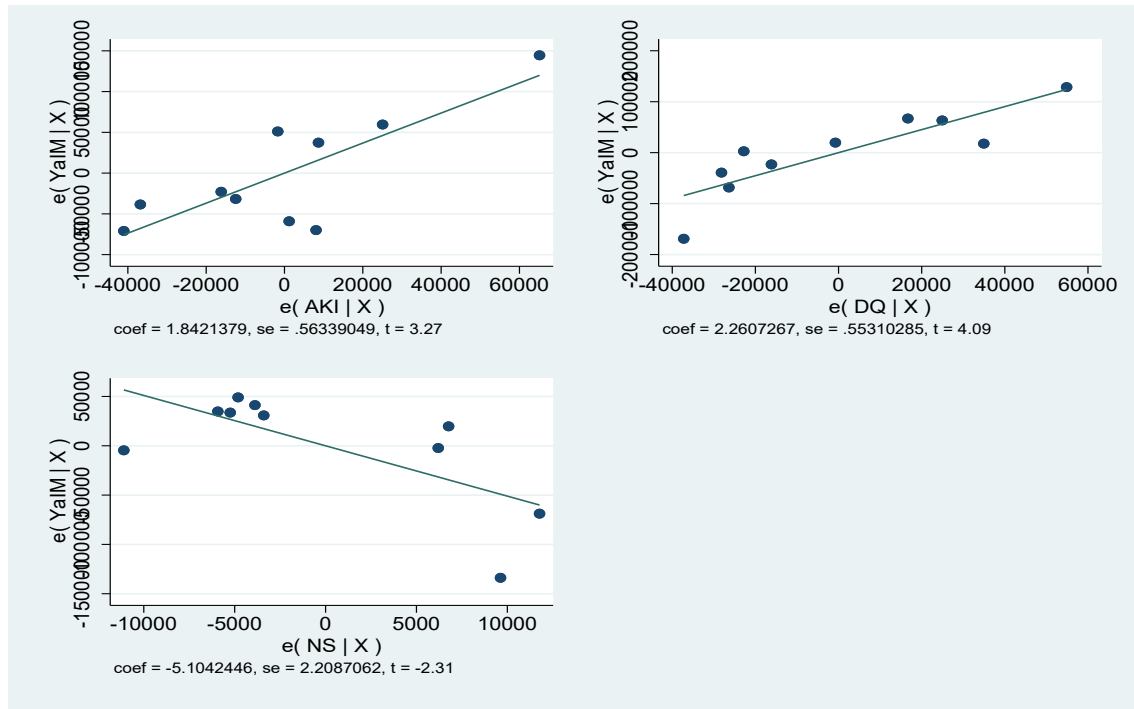
Sof soliq tushumi (NS) koeffitsiyenti -5.104 bo'lib, manfiy ishora iqtisodiy mantiqqa ko'ra soliqlarning sof yuklamasi oshishi iqtisodiy faollikka bosim berishi mumkinligini ko'rsatadi. Uning $p = 0.060$ bo'lgani sababli 5% darajada to'liq ahamiyatli emas, ammo 10% darajada chegaraviy ahamiyatga ega deb qaraladi. Talqini shunday: boshqa omillar o'zgarmagan holda NS 1 mlrd so'mga ohsa, YaIM o'rtacha 5.10 mlrd so'mga kamayishi kutiladi. Bu natija sof fiskal tortib olish kuchayishi iste'mol, investitsiya yoki ishlab chiqarish rag'batlarini qisqartirishi mumkinligi haqidagi nazariy qarashlar bilan mos keladi.

Konstant had (203913.3) nazariy jihatdan AKI, DQ va NS nol bo'lgan sharoitda YaIMning bazaviy darajasini bildiradi, amaliy jihatdan esa u modeldagi boshqa omillar bilan izohlanmagan o'rtacha "bazaviy" ta'sirlarni o'zida jamlaydi. Modelning juda yuqori R^2 ko'rsatkichi bir tomondan yaxshi moslashuvni bildirsa-da, boshqa tomondan sizdagi ma'lumotlar vaqt bo'yicha kuchli trendga ega bo'lgani uchun va kuzatuvlar soni juda kam ($n = 10$) bo'lgani sababli modelda "trendga bog'liq yuqori moslashuv" yuzaga kelishi ehtimoli mavjud. Shuning uchun xulosalarni kuchaytirish uchun keyingi bosqichda o'zgaruvchilarni logarifmlash, ulush ko'rinishiga o'tkazish (YaIMga nisbatan), hamda diagnostika testlarini (VIF, heteroskedastiklik va avtoregressiya) o'tkazish maqsadga muvofiq.

Ushbu chiziqli regressiya tenglamasidan quyidagi asosiy xulosalar chiqarish mumkin: birinchidan, YaIMning oshishida asosiy kapitalga investitsiyalar ijobiy va statistik ishonchli rol o'ynaydi; ikkinchidan, davlat qarzi ko'rsatkichi YaIM bilan ijobiy bog'langan bo'lib, bu qarz mablag'lari iqtisodiy faollikni qo'llab-quvvatlayotgan bo'lishi mumkinligini anglatadi; uchinchidan, sof soliq tushumining o'sishi YaIMga manfiy yo'nalishda ta'sir qilishi mumkinligi kuzatiladi, ya'ni sof soliq yuklamasi kuchayishi iqtisodiy o'sish rag'batlarini susaytirishi ehtimoli mavjud.

Natijada model fiskal-investitsion omillar (investitsiya, qarz, soliq siyosatining sof yuklamasi) YaIM dinamikasini izohlashda muhim ekanini ko'rsatadi va iqtisodiy siyosatda investitsiyalarni rag'batlantirish, qarz resurslarini samarali yo'naltirish hamda soliq yuklamasini maqbullashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishga asos bo'lib xizmat qiladi.

Ushbu regressiya tenglamasining ishonchli ekanligini bir nechta OLS regressiyasini tekshirish ko'rsatkichlari orqali tahlil qilamiz (4-rasm).

4-rasm. Regressiya modelida omillarning YaIMga qisman (partial) ta'sirini aks ettiruvchi grafiklar

Regressiya modelida har bir mustaqil o'zgaruvchining bog'liq o'zgaruvchiga sof ta'sirini baholash maqsadida qisman regressiya grafiklari (partial regression plots) shakllantirildi. Ushbu grafiklar boshqa omillar ta'siri chiqarib tashlangan holda mustaqil o'zgaruvchilarning YaIMga ta'sirini vizual tahlil qilish, regressiya koeffitsiyentlarining ishorasi va ahamiyatligini tekshirish hamda model spetsifikatsiyasining to'g'riligini baholash imkonini berdi.

Mazkur rasmda YaIM regressiya modeli doirasida qisman regressiya grafiklari keltirilgan bo'lib, ular asosiy kapitalga investitsiyalar, davlat qarzi va sof soliq tushumining YaIMga boshqa omillar ta'siri chiqarib tashlangan holdagi ta'sirini aks ettiradi. Grafiklar regressiya natijalarini vizual tarzda tekshirish va koeffitsiyentlarning iqtisodiy mazmunini baholash imkonini beradi.

Birinchi grafik asosiy kapitalga investitsiyalar bilan YaIM o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Investitsiyalar hajmining oshishi YaIMning ortishi bilan birga kechmoqda, bu investitsiya faolligi ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish orqali iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashini tasdiqlaydi.

Ikkinchi grafik davlat qarzi va YaIM o'rtasida ijobiy munosabat mavjudligini ifodalaydi. Davlat qarzining o'sishi YaIMning oshishi bilan bir yo'nalishda harakat qilmoqda, bu jalb etilgan qarz mablag'lari iqtisodiy faoliyatni rag'batlantirishga yo'naltirilgan bo'lishi mumkinligini anglatadi.

Uchinchi grafikda sof soliq tushumi va YaIM o'rtasida manfiy bog'liqlik kuzatiladi. Sof soliq yuklamasining oshishi YaIMga salbiy ta'sir ko'rsatib, iqtisodiy faollikni cheklashi mumkinligini bildiradi.

Umuman olganda, qisman regressiya grafiklari investitsiyalar va davlat qarzining YaIMga ijobiy, sof soliq tushumining esa salbiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi. Bu natijalar regressiya modelining iqtisodiy mazmunan asoslanganligini tasdiqlab, iqtisodiy siyosatda investitsiyalarni rag'batlantirish va soliq yuklamasini maqbullashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Ushbu regressiya tenglamasi barcha tahlil jarayonlarida statistik jihatdan ishonchli ekanini ko'rishimiz mumkin va umumiy xulosa sifatida barqaror makroiqtisodiy rivojlanishning asosiy ko'rsatkichi bo'lgan yalpi ichki mahsulotga ta'siri amalga oshirilgan tahlillardan kelib chiqib ishonchli ekanini ko'rishimiz mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqotning ilmiy ahamiyati shundaki, unda O'zbekiston iqtisodiyoti misolida fiskal siyosat instrumentlari va investitsiya omillarining iqtisodiy o'sishga ta'siri kompleks tarzda ekonometrik yondashuv asosida baholandi. Tadqiqot natijalari iqtisodiy o'sishning fiskal determinantlarini nazariy va amaliy jihatdan chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Ayniqsa, asosiy kapitalga investitsiyalar, davlat qarzi va sof soliq tushumining YalMga ta'sirini bir model doirasida o'rganish ushbu yo'nalishdagi ilmiy izlanishlarni boyitadi.

Tadqiqotning amaliy ahamiyati esa uning natijalari asosida fiskal siyosatni takomillashtirish, investitsiya jarayonlarini rag'batlantirish hamda davlat qarzini samarali boshqarish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish imkoniyati bilan belgilanadi. Xususan, tadqiqot natijalari iqtisodiy siyosat yurituvchi organlar, moliya va iqtisodiyot sohasidagi mutaxassislar, shuningdek, ilmiy izlanish olib borayotgan tadqiqotchilar uchun muhim amaliy manba bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Shu bilan birga, mazkur tadqiqot ayrim cheklovlarga ham ega. Birinchidan, tahlil 2016–2025-yillar oralig'idagi nisbatan qisqa vaqt qatori asosida amalga oshirilganligi sababli, model natijalarida vaqt trendi bilan bog'liq yuqori moslashuv ehtimoli mavjud. Ikkinchidan, tadqiqotda iqtisodiy o'sishga ta'sir etuvchi barcha omillar emas, balki asosiy fiskal-investitsion ko'rsatkichlar tanlab olingan. Shu sababli kelgusidagi tadqiqotlarda inflyatsiya, eksport-import hajmi, aholi bandligi, foiz stavkalari va institutsional omillarni ham modelga kiritish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Uchinchidan, regressiya natijalari o'zgaruvchilar o'rtasidagi statistik bog'liqlikni ko'rsatadi, biroq sabab-oqibat munosabatlarini to'liq isbotlab bermaydi. Shu bois kelgusida ushbu mavzuni VAR, VECM, ARDL yoki panel modellar asosida chuqurroq tahlil qilish ilmiy natijalarning ishonchligini yanada oshiradi.

Yakuniy natijalar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston iqtisodiyotida fiskal siyosat va investitsiya omillari iqtisodiy o'sish dinamikasini shakllantiruvchi muhim omillar hisoblanadi. Ayniqsa, asosiy kapitalga investitsiyalarning ortishi va davlat qarzi mablag'larining samarali yo'naltirilishi iqtisodiy faollikni rag'batlantiradi. Aksincha, sof soliq yuklamasining ortishi iqtisodiy o'sish sur'atlariga ma'lum darajada cheklovchi ta'sir ko'rsatishi mumkin. Demak, iqtisodiy o'sishni barqaror ta'minlash uchun fiskal siyosatning barcha instrumentlari o'zaro muvofiqlashtirilgan, investitsiyaga yo'naltirilgan va iqtisodiy rag'batlarni susaytirmaydigan tarzda shakllantirilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Afonso, A. and Jalles, J.T. (2021). Fiscal policy and economic growth: Evidence for OECD countries. European Central Bank Working Paper Series, No. 2563.
2. Auerbach, A.J. and Gorodnichenko, Y. (2022). Fiscal policy and output growth in advanced economies. American Economic Journal: Economic Policy, 14(2), pp. 1-38.
3. Barro, R.J. and Sala-i-Martin, X. (2020). Economic Growth. 3rd ed. Cambridge: MIT Press.
4. Blanchard, O. and Johnson, D. (2021). Macroeconomics. 8th ed. London: Pearson Education.
5. Clements, B., Gupta, S. and Jalles, J.T. (2021). Fiscal policy and growth in emerging markets. IMF Working Paper, WP/21/45. Washington DC: International Monetary Fund.
6. Darvas, Z. (2023). Public debt and economic growth in the European Union. Bruegel Policy Contribution, No. 2023/08.
7. Easterly, W. and Rebelo, S. (2020). Fiscal policy and economic growth: An empirical investigation. Journal of Monetary Economics, 120, pp. 37–55.
8. Glazyev, S.Y. (2021). Fiscal policy and economic development in transition economies. Economic Issues Journal, 26(3), pp. 45–59.
9. International Monetary Fund (IMF) (2024). Global Debt Monitor. Washington DC: IMF.
10. International Monetary Fund (IMF) (2025). World Economic Outlook. Washington DC: IMF.
11. International Monetary Fund (IMF) (2026). Republic of Uzbekistan: Country Data. Washington DC: IMF.
12. Kudrin, A. and Gurvich, E. (2022). Fiscal sustainability and economic growth. Russian Journal of Economics, 8(2), pp. 145-160.
13. Mankiw, N.G. (2022). Principles of Macroeconomics. 9th ed. Boston: Cengage Learning.
14. OECD (2023). Fiscal policy and sustainable economic growth. Paris: OECD Publishing.
15. Qodirov, A. (2022). O'zbekistonda fiskal siyosatning iqtisodiy o'sishga ta'siri. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 6(2), pp. 45-53.
16. Abdullayev, B. (2023). Makroiqtisodiy barqarorlik va fiskal siyosat samaradorligi. Iqtisodiyot va moliya, 3(1), pp. 62-71.
17. Statistika agentligi (2026). O'zbekiston Respublikasining 2025 yil yakunlari bo'yicha asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari. Toshkent.
18. Trading Economics (2024). Uzbekistan government debt to GDP. Available at: <https://tradingeconomics.com>
19. World Bank (2024). World Development Indicators. Washington DC: World Bank.
20. World Bank (2025). Uzbekistan Economic Update. Washington DC: World Bank.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>